

บทที่ 4

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ กรณีศึกษาดำบลบ้านต้อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ติดกับลำน้ำแม่ต้อมจำนวน 5 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากลำน้ำแม่ต้อม ได้ทำการศึกษาบริบทพื้นที่ ดังนี้ คือ

4.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

4.1.1 ประวัติความเป็นมาของตำบลบ้านต้อม

พื้นที่ตำบลบ้านต้อมมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำไหลผ่าน จึงได้มีผู้คนอพยพมาจากที่ต่างๆ เช่น ลำปาง น่าน เชียงราย เข้ามาทำมาหากิน ซึ่งต่อมาได้ขยายตั้งเป็นชุมชนใหญ่ และจากการที่มีคนมาชุมชนอยู่รวมตัวกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งภาษาเมืองเหนือ เรียกว่า “ต้อม” ดังนั้น จึงเรียกกันว่า บ้านต้อม สืบมา

4.1.2 ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลบ้านต้อมจะมีกว๊านพะเยา หรือชาวบ้าน เรียกว่า น้ำแม่อิง มีลักษณะภูมิประเทศด้านทิศตะวันออกพื้นที่จะเป็นที่ดอน ติดกับภูเขา ส่วนด้านทิศตะวันตกพื้นที่จะเป็นที่ราบลุ่มติดกับกว๊านพะเยา มีถนนสายกรุงเทพ-เชียงราย และถนนสายแม่จัน-แม่ใจ ตัดผ่านทำให้มีความสะดวกในการสัญจร

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลบ้านต้อมเป็นพื้นที่ล้อมรอบด้วยภูเขาถึงสองด้าน โดยเฉพาะในด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ ทิศเหนือเป็นที่ราบสูงสลับกับภูเขา ส่วนด้านทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ราบความลาดชันของพื้นที่จะลาดจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออกแหล่งน้ำที่สำคัญได้แก่ อ่างเก็บน้ำแม่ต้อม ลำน้ำแม่ต้อมเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภค บริโภคที่สำคัญของตำบลบ้านต้อม

ตำบลบ้านต้อมตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดพะเยา ระยะห่างจากศูนย์กลางจังหวัดตามเส้นทางหลวงหมายเลข 1 และหมายเลข 1193 เป็นระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร มีพื้นที่

ทั้งหมดประมาณ 56.95 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 35,592 ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น 18 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านร่องห้า หมู่ที่ 2 บ้านสันตันผึ้ง หมู่ที่ 3 บ้านสันหนองเหนียว หมู่ที่ 4 บ้านต่อมกลาง หมู่ที่ 5 บ้านต่อมคง หมู่ที่ 6 บ้านต่อมคง หมู่ที่ 7 บ้านต่อมคง หมู่ที่ 8 บ้านห้วยทรายคำ หมู่ที่ 9 บ้านร่องไผ่เหนือ หมู่ที่ 10 บ้านร่องไผ่ใต้ หมู่ที่ 11 บ้านแท่นดอกไม้ หมู่ที่ 12 บ้านสันป่าจิว หมู่ที่ 13 บ้านร่องห้าป่าสัก หมู่ที่ 14 บ้านร่องห้าป่าจำจา หมู่ที่ 15 บ้านร่องห้า หมู่ที่ 16 บ้านเกษตรพัฒนา หมู่ที่ 17 บ้านแท่นดอกไม้ และหมู่ที่ 18 บ้านป่าสักกรมเย็น ตำบลบ้านต่อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านท่าเรือ หมู่ 13 ต. บ้านต้า อ. เมือง จ. พะเยา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	วัดพระเจ้าตนหลวง ต. เวียง อ. เมือง จ. พะเยา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านต่อมใน ต. สันป่าม่วง อ. เมือง จ. พะเยา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	กว๊านพะเยา

ลำน้ำต่อม หรือลำห้วยแม่ต่อม เป็นแหล่งน้ำลำธารที่เกิดจากป่าสงวนแห่งชาติแม่ต้า-แม่นาเรือ ทางด้านทิศตะวันตกของอำเภอเมืองพะเยา ซึ่งได้ไหลผ่านตอนกลางของตำบลบ้านต่อม แล้วไหลลงมารวมกับลำน้ำอิงบริเวณกว๊านพะเยา ลำน้ำนี้มีขนาดเล็ก ส่วนใหญ่มีสภาพต้นเขินมีน้ำไม่ตลอดปี ข้างบนลำห้วยแม่ต่อมมีการก่อสร้างฝายเป็นระยะๆ จึงมีน้ำขังเกือบตลอดปี เนื่องจากประชาชนใช้ประโยชน์จากน้ำต่อมเพื่อการเกษตรประมาณ 9,361.5 ไร่

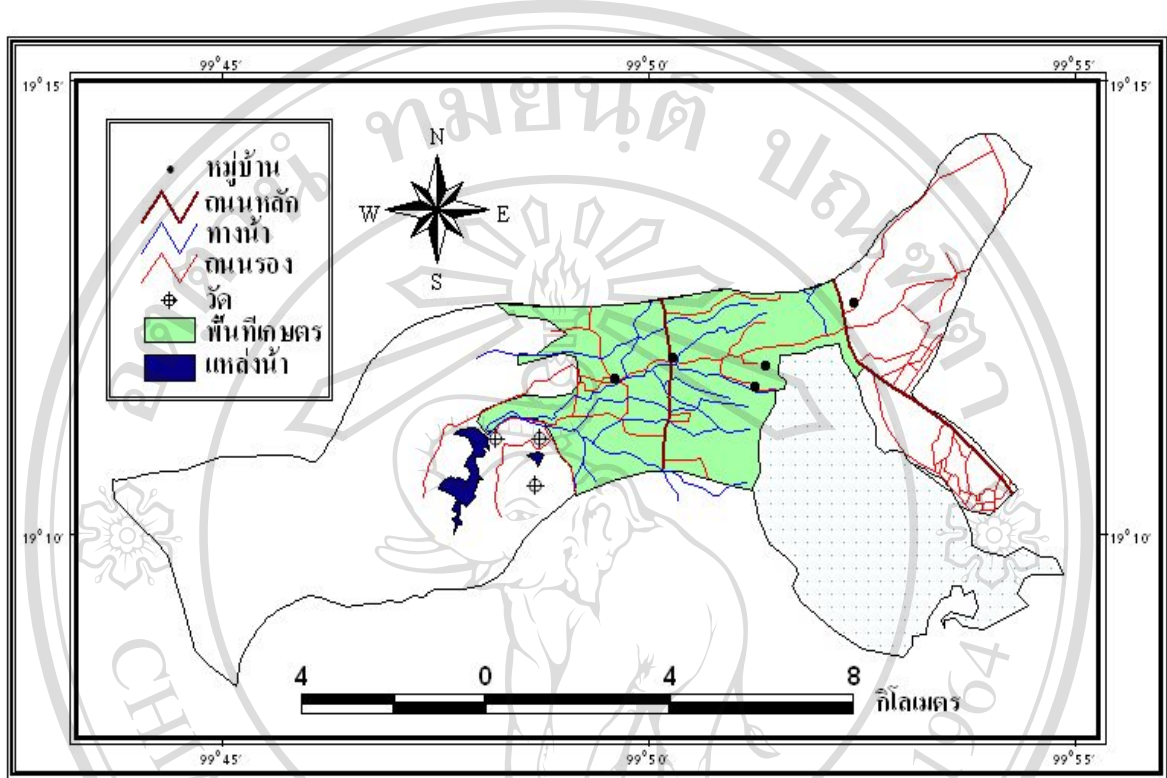
แหล่งน้ำที่สำคัญของตำบล

1. อ่างเก็บน้ำแม่ต่อม พื้นที่รับน้ำในฤดูฝน 6,000 ไร่ ฤดูแล้ง 900 ไร่ หมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากการใช้น้ำ คือ หมู่ที่ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12 และหมู่ที่ 15 เรียงตามหมู่บ้านที่ได้รับการใช้ประโยชน์จากลำน้ำแม่ต่อมของแต่ละหมู่บ้าน
2. อ่างเก็บน้ำห้วยลึก พื้นที่รับน้ำในฤดูฝน 536 ไร่ ฤดูแล้ง 100 ไร่ หมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากการใช้น้ำ คือ หมู่ที่ 8, 9 และ 10

ลักษณะภูมิอากาศ

มีภูมิอากาศ ตามสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย มีอยู่ 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน	อยู่ในช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคม
ฤดูฝน	อยู่ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคม-สิ้นเดือนกันยายน
ฤดูหนาว	อยู่ในช่วงเดือนตุลาคม-ต้นเดือนกุมภาพันธ์

แผนที่ 1 พื้นที่ศึกษา

4.1.3 โครงสร้างทางสังคม และวัฒนธรรม

1. จำนวนประชากร

ตำบลบ้านต้อมมีจำนวน 18 หมู่บ้าน มีครัวเรือน 5,598 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 12,912 คน แยกเป็น ชาย 6,264 คน หญิง 6,648 คน จำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษา 2,862 คน (วารสารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต้อม, 2550)

หมู่ 2 บ้านสันต้นผึ้ง	มีทั้งหมด	103	ครัวเรือน ชาย 241คน หญิง 254 คน
หมู่ 3 บ้านสันหนองเหนียว	มีทั้งหมด	202	ครัวเรือน ชาย 326 คน หญิง 410 คน
หมู่ 4 บ้านต้อมกลาง	มีทั้งหมด	210	ครัวเรือน ชาย 379คน หญิง 397 คน
หมู่ 5 บ้านต้อมดง	มีทั้งหมด	128	ครัวเรือน ชาย 194 คน หญิง 218 คน
หมู่ 15 บ้านร่องห้า	มีทั้งหมด	156	ครัวเรือน ชาย 205 คน หญิง 238 คน

2. สภาพ หรือลักษณะทางสังคม

ในพื้นที่ศึกษา มี โรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา (ขยายโอกาส) 2 แห่ง โรงเรียนอาชีวศึกษา 1 แห่ง โรงเรียน/สถาบันชั้นสูง 1 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 4 แห่ง โรงพยาบาลของรัฐ 1 แห่ง สถานีอนามัย 1 แห่ง

ประชากรส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพุทธ ประชาชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด นิยมตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่มก้อน และมักตั้งถิ่นฐานกระจายเป็นกลุ่มตามเส้นทางคมนาคม วัด 8 แห่ง และ คริสต์จักร 1 แห่ง ดังนี้

วัดบ้านร่องห้า	วัดทรายคำ
วัดต้อมใต้ศรีมณฑล	วัดบ้านร่องไผ่
วัดต้อมกลาง	วัดพระธาตุจอมทอง
วัดต้อมดง	สำนักสงฆ์ปฏิรูป

ภาพที่ 7 วัดในหมู่บ้าน

ผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจของตำบล

- ผลิตภัณฑ์ งานจักสานผักตบชวา
- จักสานอุปกรณ์หาปลา
- ผลิตภัณฑ์อัญมณี, เครื่องประดับจากเงิน
- ไม้กวาดดอกหญ้า
- ผ้าถุงพื้น
- พรมเช็ดเท้า
- เสื้ออกก
- ยาสมุนไพร

4.2 ด้านสาธารณสุข

มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) บริการชุมชนในด้านสาธารณสุขให้ความรู้ในด้านการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน ช่วยกระจายความรู้การป้องกันโรคระบาด เช่น ไข้เลือดออก ให้บริการฟันหมอกวัน วัดความดัน ตำรวจลูกน้ำยุงลาย หยอดวัคซีน ตรวจสุขภาพ เด็กและคนชรา ประสานงานกับอนามัยตำบลบ้านต้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มีโรงพยาบาลของรัฐ จำนวน 1 แห่ง

มีสถานีอนามัย จำนวน 1 แห่ง

มีร้านขายยาที่มีเภสัชกรประจำ จำนวน 2 แห่ง

นโยบายด้านสาธารณสุข

- สนับสนุนส่งเสริมการศึกษากาดฤดูร้อนและการศึกษาดูงาน
- สนับสนุนให้มีอุปกรณ์และสถานที่ออกกำลังกายทุกหมู่บ้าน
- สนับสนุนส่งเสริมให้ทุกหมู่บ้านร่วมกันป้องกัน และควบคุมปัญหาที่คุกคามสุขภาพ
- สนับสนุนส่งเสริมให้ทุกหมู่บ้านมีบทบาทและหน้าที่ร่วมกันในการพัฒนาสาธารณสุขชุมชน

สุขชุมชน

4.3 ด้านสาธารณสุขโลก

มีสำนักงานไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดพะเยา จำนวน 1 แห่ง

จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า จำนวน 18 หมู่บ้าน 5,598 ครัวเรือน 12,912 คน

มีการใช้ประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดพะเยา จำนวน 6 หมู่บ้าน 3,428 ครัวเรือน 5,807 คน

มีการใช้ประปาหมู่บ้าน จำนวน 12 หมู่บ้าน 2,003 ครัวเรือน 6,543 คน

มีการสร้าง และปรับปรุงถนนและทางคมนาคมในหมู่บ้านให้สะดวก และปลอดภัย

มีการสร้าง และปรับปรุงถนนเข้าสู่พื้นที่ทางการเกษตร

มีทางระบายน้ำให้สะดวกทุกหมู่บ้าน

มีการสร้างอาคารฌาปนสถาน อาคารเอนกประสงค์ เพื่อใช้ประโยชน์แก่สาธารณสุขชน

มีการขยายเขตไฟฟ้า และไฟฟ้าทุกหมู่บ้าน

4.4 กฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มผู้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำแม่ต๋อม

จากมติที่ประชุมเกษตรกรผู้ใช้น้ำ โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ต๋อม ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ให้มีข้อบังคับกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำโดยให้ประกาศ ตั้งแต่วันที่ 14 กันยายน 2548 เป็นต้นไป ดังนี้ (ที่มา: ชลประทานจังหวัดพะเยา, 2548)

ข้อที่ 1 สมาชิกหรือเกษตรกรผู้ใช้น้ำทุกคนมีหน้าที่ช่วยกันบำรุงรักษา ตลอดจนซ่อมแซม อ่างเก็บน้ำฝายทดน้ำ คันคู คลองส่งน้ำ และอาคารประกอบต่างๆในระบบส่งน้ำ

ข้อที่ 2 สมาชิกหรือเกษตรกรผู้ใช้น้ำทุกคนยินยอมสละแรงงานและทุนทรัพย์ เพื่อสร้างและซ่อมบำรุงระบบส่งน้ำ

ข้อที่ 3 สมาชิกหรือเกษตรกรผู้ใช้น้ำทุกคนยินยอมให้คณะกรรมการฯ จัดลำดับรอบเวรใช้น้ำ ดังนี้

3.1 ประกาศเสียงตามสายของแต่ละคลองมีสายกลาง ฟังซ้าย ฟังขวา

ข้อที่ 4 รอบเวรการใช้น้ำในข้อ 3 อาจเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อคณะกรรมการฯ เห็นว่าไม่เหมาะสม โดยให้มีมติเห็นชอบ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการฯ

ข้อที่ 5 ผู้ใดฝ่าฝืนลักลอบรับน้ำก่อนกำหนดโดยมิได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการฯ จะถูกปรับเป็นเงินครั้งละ 1,000 บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน) ถ้ายังฝ่าฝืน คณะกรรมการฯ อาจขอมติจากที่ประชุมใหญ่ งัดจ่ายน้ำให้แก่สมาชิกหรือเกษตรกรผู้ใช้น้ำรายนั้น และพิจารณาให้ออกจากสมาชิกกลุ่ม

ข้อที่ 6 ผู้ปิดกั้นทางน้ำเป็นเหตุให้น้ำไหลไม่สะดวก จะถูกปรับคนละ 2,000 บาท (สองพันบาทถ้วน) ต่อหนึ่งครั้ง และต้องรื้อถอนสิ่งปิดกั้นนั้นออก

ข้อที่ 7 ผู้ใดขุดหรือทำลายคันคลอง คูน้ำ อาคารแบ่งน้ำ อาคารบังคับน้ำหรืออาคารใดๆ ก็ตามในระบบส่งน้ำ จะถูกปรับครั้งละ 5,000 บาท (ห้าพันบาทถ้วน) และต้องซ่อมแซม คันคลอง คูน้ำ อาคารน้ำ อาคารบังคับน้ำ หรืออาคารใดๆ ก็ตามในระบบส่งน้ำให้ดังเดิม

ข้อที่ 8 ผู้ใดจงใจปล่อยวัว ควาย รถไถ รถอีแต๋น เหยียบย่ำคันอ่างเก็บ คันฝายทดน้ำ ฐานคลองส่งน้ำหรือคันคูน้ำ จะต้องทำการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพ

ข้อที่ 9 เมื่อคณะกรรมการนัดหมายให้สมาชิกหรือเกษตรกรผู้รับน้ำมาประชุม หากผู้ใดขาดจะถูกปรับจำนวน 150 บาท หรือส่งตัวแทนมาประชุมแทนได้ และแจ้งสาเหตุให้คณะกรรมการทราบ

ข้อที่ 10 เมื่อคณะกรรมการนัดหมาย ให้สมาชิกหรือเกษตรกรผู้รับน้ำมาช่วยกันพัฒนาซ่อมแซม หรือปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ ฝายทดน้ำ ระบบส่งน้ำ อาคารต่างๆ ขุดลอกคลอง สมาชิกหรือเกษตรกรผู้รับน้ำจะต้องมาตามที่นัดหมาย ผู้ใดขาดไม่มาจะต้องถูกปรับจำนวน 150 บาท (หนึ่งร้อยห้าสิบบาทถ้วน)

ข้อที่ 11 ผู้ใดฝ่าฝืนสูบน้ำจับปลาบริเวณ โครงการ โดยมิได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ จะถูกปรับเป็นเงินจำนวน 1,000 บาท/วัน/คน โดยมีแนวเขตให้จับปลาได้เฉพาะบริเวณ

ข้อที่ 12 ถ้าผู้ฝ่าฝืนข้อกำหนดข้อใดข้อหนึ่งเป็นคณะกรรมการฯ จะต้องถูกปรับเป็น 2 เท่าของกฎระเบียบทั้งหมด

ข้อที่ 13 สมาชิกหรือเกษตรกรผู้ใช้น้ำทุกคนยินยอมและสมัครใจจ่ายเงินค่าบำรุงกลุ่มผู้ใช้น้ำตามจำนวนพื้นที่รับน้ำ

13.1 พื้นที่ทำนาปีเก็บ ตางละ 1 ตาง 1 ตาง เท่ากับ 14 กิโล ต่อปี

13.2 สูบน้ำลงนำไปใช้ส่วนบุคคลครั้งละ 100 บาท (หนึ่งร้อยบาทถ้วน)

ข้อที่ 14 การตอบแทนแก่คณะกรรมการสมาชิก และเกษตรกรผู้รับน้ำยินยอมและสมัครใจให้ค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการ จำนวน 2 % ให้กลุ่ม 8 % ให้คณะกรรมการ

ข้อที่ 15 ผู้ใดพบเห็นสมาชิกหรือเกษตรกรผู้รับน้ำฝ่าฝืนระเบียบตามข้อ 1 – 13 แล้วนำมาแจ้งต่อคณะกรรมการฯ สืบสวนแล้ว ปรากฏว่าเป็นจริงตามข้อกล่าวหา จะได้ค่าตอบแทนจำนวนครึ่งหนึ่งของค่าปรับทั้งหมด ส่วนที่เหลือนำเข้าเป็นรายได้ของกลุ่ม

ข้อที่ 16 จากข้อ 15 ถ้าผู้ใดผู้หนึ่งพบเห็นการกระทำความผิดแล้วไม่มาแจ้งให้คณะกรรมการฯ ทราบจะถูกปรับเป็น 2 เท่า

4.5 ด้านการประกอบอาชีพ

กลุ่มเลี้ยงวัว เป็นกิจกรรมส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรผู้เลี้ยงวัวในพื้นที่ทำให้เกษตรกรมีอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ให้ครอบครัวมีการรวมกลุ่มและมีการออมเพื่อช่วยเหลือในด้านสวัสดิการแก่สมาชิกของกลุ่ม โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต.บ้านต้อม

ภาพที่ 8 การเลี้ยงสัตว์

อาชีพทำครีมมะขาม เป็นอาชีพของชาวบ้านในพื้นที่ทำให้มีอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

อาชีพทำลูกชิ้น/หมูยอ เป็นอาชีพหลักของชาวบ้านในพื้นที่ เป็นลูกชิ้นและหมูยอที่คุณภาพ รสชาติอร่อย เป็นที่นิยมของคนทั่วไป มีตลาดรับไปจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวและหมู่บ้าน

อาชีพทำขนมเค้ก/ขนมหวาน เป็นอาชีพของชาวบ้านในพื้นที่ เป็นขนมเค้กที่ผลิตโดยลูกหลานคนวัย มีรสชาติอร่อย ราคาถูก โดยมีลูกค้าสั่งทำเป็นประจำทำให้เกิดรายได้แก่ครอบครัว และหมู่บ้าน

กลุ่มประมงพื้นบ้าน เป็นกิจกรรมส่งเสริมอาชีพของชาวบ้านในพื้นที่ ทำให้มีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว เกิดการรวมกลุ่มและมีการออมเพื่อช่วยเหลือในด้านสวัสดิการแก่สมาชิกของกลุ่ม โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต.บ้านต้อม

นโยบายด้านเศรษฐกิจ

- สนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านมีกองทุนพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืน และมั่นคง
- จัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจระดับตำบลเพื่อสนับสนุนทุกหมู่บ้านสร้างงานสร้างอาชีพ และเพิ่มรายได้
- จัดให้มีตลาดนัดหรือร้านค้าชุมชนเพื่อจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ของกลุ่มอาชีพในตำบล
- สนับสนุนส่งเสริมการตลาด และการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไปสู่โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์กลุ่ม (OTOP)
- สนับสนุนส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยชีวภาพ และลดการใช้สารเคมีในพื้นที่การเกษตร
- สนับสนุนส่งเสริมทางวิชาการ และพัฒนาองค์ความรู้ให้กับองค์กรหรือกลุ่มอาชีพต่างๆ ให้เข้มแข็งและมั่นคง

4.6 ด้านการพัฒนา/การดูแล รักษา คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม

ผู้นำหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน/อบต./พรส./คณะกรรมการหมู่บ้าน-ประชาคม/สมาชิกอาสาสมัคร อสม, ชรบ. (สำรวจหมู่บ้าน และซุ้รรักษาความปลอดภัย), อปพร. ให้การพัฒนาถนนหนทางตลอดจนที่อยู่อาศัย การบำบัดน้ำเสีย กำจัดขยะ มีการอบรมในเรื่องการประกอบอาชีพที่

สนใจ มีการออกกำลังกายในตอนเย็นทุกวัน ให้คำแนะนำ ดูแล ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านตามอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้เกิดความผาสุกในหมู่บ้าน โดยมีนโยบายในการดูแล รักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ดังนี้

นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อม, 2550)

- สนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน
- สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำดูแล และฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ
- สนับสนุนส่งเสริมให้ทุกหมู่บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในครัวเรือน โดยการจัดทำหลุมซึมบ่อบำบัดน้ำเสียทุกครัวเรือน
- สนับสนุนส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะในครัวเรือน และพัฒนาหาวิธีการและรูปแบบในการกำจัดขยะในครัวเรือนอย่างถูกวิธี อบรมเรื่องการจัดการขยะให้ถูกวิธีและจัดซื้อถังให้กับผู้อบรมและโรงเรียนด้วย

นโยบายด้านแหล่งน้ำ (องค์การบริหารส่วนตำบล, 2550)

- จัดให้มีการสร้างหรือขยายระบบประปา และปรับปรุงซ่อมแซมระบบประปาหมู่บ้านให้สามารถใช้งานได้
- จัดให้มีการสร้างฝาย สร้างอาคารแบ่งน้ำ ขุดลอกลำเหมือง ดาดคอนกรีตลำเหมือง และคลองส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่ทางการเกษตร
- จัดให้มีการปรับปรุงซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น อาคารแบ่งน้ำ ดาดคอนกรีตลำเหมือง คลองส่งน้ำ และสร้างทำนบเก็บกักน้ำไว้ใช้การเกษตรได้ตลอดปี